

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 13/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Miroslava Duriša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Bezákom, PhD., Klincová 15, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tost 29/2021 z 22. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkové okolnosti veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. septembra 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a taktiež práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uvedeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhoval napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a prikázať mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Zároveň žiadal priznanie trov konania pred ústavným súdom.
2. Z ústavnej sťažnosti, ako aj jej príloh vyplynul nasledujúci stav veci:
3. Sťažovateľ je trestne stíhaný na základe uznesenia o vznesení obvinenia z 2. decembra 2020 vo veci vedenej na Prezídium Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúre pod ČVS: PPZ-339/NKA-BA2-2020, a to pre pokračovací obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku

podľa § 329 ods. 1, 2, 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, a to na skutkovom základe uvedenom vo výrokovej časti predmetného uznesenia.

4. Uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) č. k. 7 Tp 6/2020 zo 6. decembra 2020 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 5 Tost 56/2020 zo 7. januára 2021 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b), c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

5. Na základe návrhu prokurátora bola uznesením špecializovaného súdu č. k. 7 Tp 6/2020 z 15. júna 2021 predĺžená základná lehota väzby sťažovateľa v prípravnom konaní do 2. októbra 2021. Proti uzneseniu špecializovaného súdu o predĺžení základnej lehoty svojej väzby v prípravnom konaní podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

6. Pre úplnosť je potrebné dodať, že z nálezu ústavného súdu vydaného pod sp. zn. II. ÚS 300/2021, s ktorým sa ústavný súd oboznámil v rámci vlastnej činnosti, je zrejmé, že sťažovateľ v súčasnej dobe už nie je väzobne stíhaný.

7. Ústavná sťažnosť bola uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 13/2022 z 18. januára 2022 prijatá na ďalšie konanie, a to v rozsahu možného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru namietaným postupom, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Argumentáciu sťažovateľa proti namietanému postupu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je v podstatných bodoch možné zhrnúť takto:

9. Vo všeobecnej rovine sťažovateľ namieta, že bol pozbavený osobnej slobody na základe abstraktných úvah a domniek najvyššieho súdu (bez riadneho odôvodnenia) a bez toho, aby sa najvyšší súd riadne a preskúmateľne vysporiadal s námietkami, ktoré proti dôvodom pozbavenia svojej osobnej slobody vznášal.

10. Najvyšší súd konštatoval pretrvávajúcu obavu, že sťažovateľ bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie na základe výpovede svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], z ktorých malo vyplynúť, že sťažovateľ sa pred zadržaním u týchto osôb informoval, či proti nemu vypovedali ([REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]), eventuálne sám tieto osoby informoval, že sú predmetom záujmu orgánov činných v trestnom konaní ([REDAKOVANÉ]). Sťažovateľ v týchto súvislostiach zdôrazňuje, že na základe výpovedí uvedených osôb (resp. okolností, ktoré z výpovedí týchto osôb mali vyplynúť) ho vzal sudca pre prípravné konanie 6. decembra 2020 do kolúznei väzby, a preto tieto skutočnosti samy osebe nemôžu po skoro siedmich mesiacoch pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa predstavovať dôvod na ďalšie pretrvávajúce tohto druhu väzby, ako to tvrdí najvyšší súd.

11. Úplne svojvoľnou je potom úvaha najvyššieho súdu, že dôvody kolúznei väzby budú u sťažovateľa pretrvávajúť aj po vykonaní všetkých do úvahy prichádzajúcich vyšetrovacích úkonov, pretože ťažisko dokazovania je na hlavnom pojednávaní v konaní pred súdom. Najvyšší súd túto

svoju úvahu, ktorá robí kolúznou väzbu obligatórnou a odporuje tiež judikatúre ústavného súdu, podľa ktorej môže väzba trvať len nevyhnutnú dobu, žiadnym spôsobom nerozviadol.

12. Sťažovateľ poukazuje na konštatovanie najvyššieho súdu v odôvodnení napadnutého uznesenia, že okrem výpovedí svedkov môžu byť súčasťou vyšetrovania aj ďalšie úkony, ako napríklad znalecké dokazovanie, analýza listinných dôkazov, úkony právnej pomoci v rámci právneho styku s cudzinou alebo rozhodovanie o podaniach obvineného. Podľa názoru sťažovateľa nemôže byť pozbavenie jeho osobnej slobody založené na akademických úvahách najvyššieho súdu, čo všetko tvorí obsah vyšetrovania, ale len a výlučne na odôvodnenej obave vychádzajúcej z konkrétnych okolností, že sťažovateľ môže po tom, ako bude po siedmich mesiacoch prepustený z kolúznej väzby na slobodu, pôsobiť na konkrétne označené dôkazy, pričom je nevyhnutné, aby súd zároveň uviedol, prečo sú tieto dôkazy závažné pre trestné stíhanie sťažovateľa, ako si to vyžaduje § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

13. Sťažovateľovi navyše nie je zrejmé, ako konkrétne by mohol ovplyvňovať znalecké dokazovanie týkajúce sa mobilného telefónu, ktorý vydal ešte pri svojom zadržaní 2. decembra 2020, pričom znalca, ktorý toto znalecké dokazovanie vykonáva, pribral vyšetrovateľ do konania 10. februára 2021, teda viac ako štyri mesiace pred vydaním napadnutého uznesenia. Aj napriek tomu, že sťažovateľ predmetnú námietku vzniesol už v sťažnosti proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie o predĺžení základnej lehoty svojej väzby, najvyšší súd sa s ňou v napadnutom uznesení žiadnym spôsobom nevypracoval.

14. Sťažovateľovi taktiež nie je jasné, ako by mohol kolúzne pôsobiť na analýzu listinných dôkazov, vytváranie spisu alebo rozhodovanie o jeho podaniach zo strany orgánov činných v trestnom konaní, zdôrazňujúc skutočnosť, že rozhodovacia činnosť orgánov činných v trestnom konaní nie je objasňovaním skutočností závažných pre trestné stíhanie, ako to predpokladá § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Podľa názoru sťažovateľa je úplne mimo ústavného rámca tvrdenie najvyššieho súdu, že od orgánov činných v trestnom konaní nemožno očakávať, že predmetné úkony budú robiť vo svojom voľnom čase, čím najvyšší súd pred osobnou slobodou jednotlivca uprednostňuje osobné záujmy predstaviteľov štátnych orgánov.

15. Za ústavne neakceptovateľné sťažovateľ považuje aj to, že najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal na potrebu konfrontácie sťažovateľa so svedkami [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a taktiež na potrebu výsluchu svedka [REDAKOVANÉ], pričom tak urobil, explicitne si uvedomujúc, že prokurátor potrebu vykonania takého dokazovania v návrhu na predĺženie základnej lehoty väzby sťažovateľa vôbec neuvádzal.

16. Poukazujúc na konkrétne právne závery nálezu ústavného súdu vydaného pod sp. zn. III. ÚS 33/2021, sťažovateľ ďalej v ústavnej sťažnosti namieta, že vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol iba to, že sťažovateľ je stíhaný pre pokračovací obzvlášť závažný zločin, ktorý mal spáchať dvomi samostatnými skutkami, pričom mu bolo vznesené obvinenie pre ďalšie trestné činy aj v iných trestných konaniach, čo nasvedčuje jeho sklonom k páchaniu trestnej činnosti. Podľa názoru sťažovateľa takto najvyšší súd konal v priamom rozpore s judikatúrou ústavného súdu, podľa ktorej je neprijateľné, aby bolo dôvodom preventívnej väzby len samotné podozrenie zo spáchania trestných činov, pre ktoré bolo obvinenému vznesené obvinenie, pretože by to znamenalo, že z fakultatívnej väzby sa stala väzba obligatórna.

17. Najvyšší súd sa navyše vo vzťahu k preventívnej väzbe vôbec nevysporiadal so zásadnou námietkou, ktorú sťažovateľ vzniesol vo svojej sťažnosti proti uzneseniu o predĺžení lehoty svojej väzby, a to že objektívne nemôže pokračovať v trestnej činnosti, ktorá je mu kladená za vinu, pretože je dočasne pozbavený výkonu štátnej služby príslušníka Policajného zboru, a preto ani v prípade jeho prepustenia na slobodu nemá prístup do budovy Prezídia Policajného zboru ani k veciam, ktoré vyšetroval alebo ktoré spadali do jeho pôsobnosti ako funkcionára Národnej kriminálnej agentúry. Navyše bez jeho zavinenia bola široko medializovaná jeho spolupráca s orgánmi činnými v trestnom konaní, na základe ktorej bolo vznesené obvinenie ďalším osobám z prostredia bezpečnostných zborov, a preto je úplne iluzórne domnievať sa, že bude môcť pokračovať v korupčnej trestnej činnosti, ktorej sa mal podľa orgánov činných v trestnom konaní v tomto prostredí dopúšťať. Najvyšší súd k tejto námietke obvineného uviedol opäť len toľko, že samotný charakter trestnej činnosti, pre ktorú je sťažovateľ trestne stíhaný, vyvoláva napriek uvedeným skutočnostiam dôvodnú obavu, že bude pokračovať v trestnej činnosti.

18. Zo skutočností uvedených v bodoch 9 až 17 odôvodnenia tohto nálezu potom sťažovateľ jednotlivo, ako aj v ich vzájomnom súhrne vyvodil, že boli porušené jeho základné práva a práva uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

19. Najvyšší súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti vo vzťahu ku kolúznej väzbe sťažovateľa uviedol, že pokiaľ sú jej dôvody dostatočne silné v momente vzatia obvineného do väzby, potom nie je potrebné, aby boli postupne ešte zosilňované. V kontexte legislatívnych zmien týkajúcich sa kolúznej väzby s účinnosťou od 15. augusta 2021 najvyšší súd dal do pozornosti, že dokonané kolúzne konanie, ktoré v prípade sťažovateľa identifikoval, je omnoho závažnejším následkom dispozície uvedenej v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pričom požadovanie pristúpenia ďalších konkrétnych skutočností až počas výkonu kolúznej väzby, ktorá sa vyznačuje sprísneným režimom, by v podstate znamenalo nepoužiteľnosť tohto väzobného dôvodu po uplynutí počiatkovej fázy trvania väzby.

20. Najvyšší súd ďalej uviedol, že dôvod kolúznej väzby sa nevyklučuje s prechodom trestného konania do jeho súdnej časti. Podľa názoru najvyššieho súdu leží ťažisko dokazovania až na hlavnom pojednávaní. V prípade závažných kolúznych dôvodov, ako to bolo v prejednávanej veci, prichádza do úvahy úplné zvrátenie dôkaznej situácie aj v štádiu hlavného pojednávania, a to bez ohľadu na to, že všetky do úvahy prichádzajúce úkony prípravného konania už vykonané boli.

21. Ak sťažovateľ namietal nemožnosť ovplyvňovania znaleckého dokazovania z jeho strany, k tomu najvyšší súd uviedol, že samotný Trestný poriadok v § 71 ods. 1 písm. b) považuje za dôvod kolúznej väzby aj pôsobenie znalca.

22. Vo vzťahu k sťažovateľom uvedenej námietke, že potrebou vykonania organizačno-technických úkonov prípravného konania (analýza listín, tvorba spisu atď.) nemožno odôvodňovať ďalšie trvanie dôvodu kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, najvyšší súd uviedol, že tieto jeho úvahy uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia sa vzťahovali výlučne

na skúmanie podmienok predĺženia základnej lehoty väzby vyplývajúcej z § 76 ods. 3 Trestného poriadku, a teda na skúmanie, z akých dôvodov nebolo vyšetrovanie možné ukončiť v rámci základnej lehoty väzby v prípravnom konaní. V týchto svojich úvahách najvyšší súd nevidí žiadne uprednostnenie záujmu predstaviteľov štátnych orgánov pred osobnou slobodou jednotlivca.

23. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení zotrval na svojom presvedčení, že pri rozhodovaní o väzbe súd nie je viazaný iba dôvodmi, ktoré uvádza prokurátor, pričom v podrobnostiach odkázal na obsah odôvodnenia napadnutého uznesenia.

24. Vo vzťahu k dôvodom pokračovacej väzby sťažovateľa najvyšší súd uviedol, že táto je odôvodnená najmä jeho trestným stíhaním pre viac skutkov a taktiež jeho súbežným trestným stíhaním v iných trestných veciach, čo podľa názoru najvyššieho súdu zodpovedá dlhodobo ustálenej judikatúre všeobecných súdov, ako aj ústavného súdu. Podľa názoru najvyššieho súdu nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 33/2021 dlhodobo ustálenú judikatúru nerešpektuje a odkláňa sa od nej. V ďalších častiach svojho vyjadrenia najvyšší súd poukázal na obsah rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 227/2020, III. ÚS 202/2021 a taktiež sp. zn. I. ÚS 552/2020, podľa ktorých bol dôvod pokračovacej väzby sťažovateľa v kontexte všetkých skutkových okolností jednoznačne preukázaný. Nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 33/2021 je podľa názoru najvyššieho súdu záväzný len pre všeobecné súdy v trestnej veci, v rámci ktorej bol vydaný. Zároveň najvyšší súd dodal, že sťažovateľ nie je stíhaný iba pre trestné činy bezprostredne spojené s výkonom jeho funkcie v rámci Policajného zboru, ale tiež pre iné trestné činy, čo nasvedčuje jeho náchylnosti na páchanie stíhanej, resp. inej obdobnej trestnej činnosti.

25. Nad rámec vyjadrenia členky príslušného senátu najvyššieho súdu, ktorá napadnuté uznesenie vypracovala, najvyšší súd prostredníctvom svojej podpredsedníčky uviedol, že vzhľadom na povahu konkrétnych skutočností zakladajúcich dôvod tzv. kolúznej väzby nie je jej pretrvávanie automaticky vylúčené ani po ukončení dokazovania v súdnom konaní (II. ÚS 129/2021).

III.2. Replika sťažovateľa:

26. Replikou doručenou ústavnému súdu 13. marca 2022 sa sťažovateľ vyjadril k argumentácii najvyššieho súdu uvedenej v jeho vyjadrení. V konkrétnom sťažovateľ poukázal na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 300/2021 z 9. decembra 2021, ktorým bolo konštatované porušenie práv sťažovateľa vo vzťahu k zákonnému sudcovi rozhodujúcemu o jeho väzbe, a preto podľa jeho názoru nemožno za ústavne konformné považovať žiadne ďalšie rozhodnutia vo vzťahu k predlžovaniu pôvodne nezákonnej väzby sťažovateľa.

27. V ďalšom sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že napadnuté uznesenie neobsahuje uvedenie žiadnych konkrétnych dôkazov vyplývajúcich z návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby, ktoré neboli v danom čase vykonané a pri ktorých existovala objektívna obava, že by na ne mohol sťažovateľ po prepustení na slobodu kolúzne pôsobiť. Rozhodnutia ústavného súdu, na ktoré najvyšší súd v tomto konaní poukazuje, nie sú podľa názoru sťažovateľa aplikovateľné. Odôvodnenie kolúznej väzby by z pohľadu sťažovateľa bolo dôvodné iba za predpokladu, že by v konkrétnom štádiu trestného konania naďalej existovali nevykonané dôkazy, na ktoré by sťažovateľ mohol kolúzne pôsobiť.

28. Vo vzťahu k dôvodom preventívnej väzby sťažovateľ vo svojej replike taktiež poukázal na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 597/2012 z 22. mája 2013, podľa ktorého dôvod preventívnej

väzby okrem zhodnotenia povahy a závažnosti trestnej činnosti, ktorú obvinený spáchal, vyžaduje aj preukázanie ďalších okolností, ktoré s ohľadom na osobu obvineného, jeho sociálne a rodinné pomery, prostredie, v ktorom pracuje alebo sa pohybuje, vytvárajú alebo zvyšujú riziko ďalšieho páchania konkrétnej trestnej činnosti. Sťažovateľ tak opätovne zvyrazňuje, že samotný charakter trestnej činnosti nie je spôsobilým väzobným dôvodom podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

29. V závere svojho vyjadrenia sťažovateľ zotrval aj na námietke nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z dôvodu, že tento sa vôbec nevysporiadal s jeho argumentáciou týkajúcou sa skutočnosti, že pri pozbavení výkonu štátnej služby príslušníka Policajného zboru sťažovateľ nemal objektívnu možnosť, a teda reálne nemohol pokračovať v trestnej činnosti, ktorá je mu kladená za vinu.

30. Z dôvodu, že od ústneho pojednávania pred ústavným súdom nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci, sťažovateľ na jeho uskutočnení netrval.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

31. Predmetom posúdenia ústavným súdom bola otázka, či v rozsahu sťažnostných námietok uvedených v bodoch 9 až 17 odôvodnenia tohto nálezu najvyšší súd namietaným postupom, ako aj prostredníctvom napadnutého uznesenia zasiahol do základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu vyplývajúceho z ústavy, resp. práva na slobodu a bezpečnosť garantovaného dohovorom.

32. Právo na osobnú slobodu je okrem čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy garantované taktiež prostredníctvom súbežne označeného práva na slobodu a bezpečnosť vyplývajúceho z čl. 5 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018). Ústavný súd už vo svojej judikatúre opakovane konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení. Z čl. 17 ods. 2 ústavy ďalej vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Ústavne konformné uplatnenie zabezpečovacieho (nie sankčného) inštitútu väzby je zároveň determinované aj existenciou konkrétnych skutočností, ktoré svojou podstatou musia dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie tohto zabezpečovacieho inštitútu. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (porovnaj napr. I. ÚS 31/2010, II. ÚS 349/2013, III. ÚS 271/07, IV. ÚS 361/09). Zároveň je potrebné dodať, že nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia o väzbe, ktoré neposkytuje odpovede na všetky relevantné otázky, resp. námietky formulované zo strany väzobne stíhanej osoby, sa v prípade väzby automaticky pretavuje do porušenia práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy (III. ÚS 33/2021).

33. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi

bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, pričom zároveň majú za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015, IV. ÚS 590/2020). Úlohou ústavného súdu tak v danom prípade bolo najmä to, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne, či je odôvodnenie jeho rozhodnutia v načrtnutom smere ústavnoprávne akceptovateľné a taktiež či interpretácia a aplikácia relevantných právnych noriem zo strany najvyššieho súdu je zlučiteľná s ústavou a medzinárodnými záväzkami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

34. Z formulácie sťažnostných námietok je zrejmé, že sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom nenamietal splnenie prvej materiálnej podmienky väzby, a teda dôvodnosť vedenia trestného stíhania proti svojej osobe, a taktiež nenamietal splnenie kvalifikovaných väzobných podmienok odôvodňujúcich predĺženie základnej lehoty svojej väzby v rámci prípravného konania, avšak namietal ústavnú neudržateľnosť interpretácie a aplikácie kolúzneho a preventívneho dôvodu väzby v nadväznosti na skutkové okolnosti svojho väzobného stíhania.

35. Vo vzťahu k splneniu druhej materiálnej podmienky väzby je vo všeobecnosti potrebné uviesť, že dôvodná obava z naplnenia dispozície jednotlivých následkov predpokladaných § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku musí mať nielen svoju kvantitatívnu, ale najmä kvalitatívnu intenzitu. Pod jej kvalitatívnu stránku je pritom potrebné zaradiť nielen konkrétnosť skutkových okolností, na podklade ktorých sa konštatuje jej existencia, ale tiež požiadavku reálnosti a bezprostrednosti jej naplnenia bez rozhodnutia o väzbe obvineného. Reálnosť pritom spočíva v objektívnej možnosti vzniku predpokladaného následku a bezprostrednosť v miere pravdepodobnosti jeho naplnenia bez pozbavenia osobnej slobody obvineného, a to najmä z pohľadu zachovania, resp. pretrhnutia časových súvislostí jej trvania. Napokon konkrétnosť spočíva najmä v tom, či vôbec, kedy a akým spôsobom sa táto obava môže naplniť. Ústavný súd zároveň dopĺňa, že uvedené kvalitatívne kritériá dôvodnej obavy z naplnenia väzobného dôvodu musia byť v každom jednotlivom prípade splnené kumulatívne. Ak absentuje čo i len jedno z nich, nemôže dôjsť ku kladnému rozhodnutiu o väzbe trestne stíhanej osoby.

36. Pri posúdení dôvodnosti ústavnej sťažnosti vychádzal ústavný súd primárne z odôvodnenia napadnutého uznesenia v kontexte sťažovateľom uplatnených námietok, pričom vyjadrenie najvyššieho súdu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol brať do úvahy iba komplementárne, a to predovšetkým v rozsahu bližšej verifikácie dôvodov, pre ktoré bolo napadnuté uznesenie vydané. V tejto súvislosti dáva ústavný súd do pozornosti, že orgány verejnej moci sa v rámci vyjadrenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie majú obmedziť na ozrejenie tých skutkových a právnych okolností prejednávanej veci, ktoré je možné identifikovať aj v rámci odôvodnenia napadnutého individuálneho právneho aktu. Pokiaľ uvádzajú okolnosti aj nad takto vymedzený rámec, ústavný súd na nich bez ďalšieho nemôže prihliadať, keďže predmetom prieskumu pred ústavným súdom nie je vyjadrenie dotknutého orgánu verejnej moci uskutočnené *ex post*, ale spravidla napadnuté rozhodnutie, ako aj postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal. Samotné vyjadrenie najvyššieho súdu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie

preto objektívne nemohlo byť v akejkol'vek príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva na osobnú slobodu, resp. práva na slobodu a bezpečnosť.

37. Vo vzťahu k dôvodu kolúznej väzby najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že je daný konkrétnym konaním sťažovateľa, ktoré má charakter kolúzneho správania. V podrobnostiach poukázal na to, že sťažovateľ mal [REDAKOVANÉ] opakovane varovať, že je predmetom záujmu Národnej kriminálnej agentúry a tiež že existuje osoba, ktorá proti nemu vypovedá. Dôvod kolúznej väzby najvyšší súd videl aj v tej skutočnosti, že svedka [REDAKOVANÉ] sa mal sťažovateľ pýtať, či tento proti nemu vypovedal. Napokon sa obdobného konania mal sťažovateľ dopustiť aj vo vzťahu k osobe svedka [REDAKOVANÉ]. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že práve tieto okolnosti sú tými konkrétnymi skutočnosťami, ktoré obavu z kolúzneho správania sťažovateľa nepochybne opodstatňujú. Podľa názoru najvyššieho súdu si sťažovateľ týmto spôsobom vytváral podmienky a zisťoval informácie na ovplyvnenie priebehu vyšetrovania svojej trestnej veci.

38. Ústavný súd sa nestotožňuje s názorom najvyššieho súdu prezentovaným vo vyjadrení k prejednávanej ústavnej sťažnosti, že ak sú dôvody väzby dostatočne silné v momente vzatia obvineného do väzby, potom nie je potrebné, aby boli postupne ešte zosilňované. Uvedenú interpretáciu materiálnych podmienok väzby je potrebné v kontexte požiadavky proporcionality jej trvania odmietnuť, a to aj z dôvodu jej indiferentného generalizovania vo vzťahu ku každému dôvodu väzby predpokladanému § 71 ods. 1 Trestného poriadku. Ak v čase rozhodovania o väzbe obvineného existujú konkrétne skutkové okolnosti svedčiacie v prospech konštatovania kolúzneho dôvodu väzby, ktoré spočívajú v dôvodnej obave z nezákonného pôsobenia obvineného na osobné pramene dôkazov, postupným vykonávaním vyšetrovacích úkonov prípravného konania esenciálne dochádza k ich zoslabeniu, keďže zákonným spôsobom vykonané výsluchy svedkov v rámci prípravného konania môžu za splnenia zákonných podmienok tvoriť podklad rozhodnutia súdu na hlavnom pojednávaní. Všeobecný súd by však primárne nemal posudzovať zosilňovanie či oslabovanie väzobných dôvodov, ale výlučne ich materiálne pretrvávanie v čase, keď o väzbe obvineného rozhoduje. Navyše ústavný súd dodáva, že pri vecnom prieskume ústavnej sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu všeobecného súdu nemôže prihliadať na dodatočné vysvetľovanie dôvodov rozhodnutia v procesnom vyjadrení súdu k ústavnej sťažnosti.

39. Úvahy najvyššieho súdu prezentované v odôvodnení napadnutého uznesenia, podľa ktorých aj v prípade materiálneho ukončenia prípravného konania spočívajúceho v uskutočnení všetkých výsluchov svedkov, na ktorých mal sťažovateľ pôsobiť, je dôvod kolúznej väzby naďalej daný tým, že potenciálnym pôsobením na týchto svedkov by sťažovateľ mohol na hlavnom pojednávaní oproti prípravnému konaniu dosiahnuť úplné zvrátenie dôkaznej situácie (pričom na riadne objasnenie veci by následne nepostačovali ani bežne dostupné zákonné prostriedky, ako napr. odstraňovanie rozporov v skorších výpovediach), nerešpektujú požiadavky fakultatívnosti väzobného stíhania obvinených osôb. Ich pripustením by bolo možné ustáliť, že kolúzna väzba musí trvať vždy nielen do úplného skončenia dokazovania na hlavnom pojednávaní, ale tiež počas prípadného odvolacieho konania, keďže Trestný poriadok nevyklučuje dôkaznú iniciatívu strán a vykonávanie dôkazov aj v rámci tohto inštančného postupu.

40. Je úlohou prokurátora ako strany v konaní pred súdom, aby na prípadné zmeny vo výpovediach svedkov na hlavnom pojednávaní procesne reagoval. Nemožno vylúčiť, že v priebehu vykonávania

dokazovania sa vyskytnú rozpory, ktoré je potrebné odstrániť. V zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov nemá žiadny dôkaz vopred určenú dôkaznú silu. Výsledok dokazovania v kontradiktórnom procese závisí aj od aktivity procesných strán. Úlohou súdu je vyhodnotiť, či prokurátor uniesol dôkazné bremeno vo vzťahu k podanej obžalobe aj za situácie, že skutkový podklad rozhodnutia súdu tvoria dôkazy nielen v neprospech obžalovaného, ale aj v jeho prospech. Možnú zmenu dôkaznej situácie na strane obžaloby v priebehu súdnej časti trestného konania tak nemožno pričítať na stranu obžalovaného. To platí aj pre prípad, ak by tým bolo odôvodňované ďalšie trvanie kolúznej väzby a ak neexistujú žiadne ďalšie konkrétne okolnosti podporujúce obavu z kolúzneho konania obžalovaného okrem tých, ktoré videl ešte sudca pre prípravné konanie a ktoré sa vykonaním všetkých úkonov prípravného konania minimálne oslabili, ak nie úplne zanikli. Trvanie kolúznej väzby tak pre účely súdnej časti nemožno odôvodňovať len hypotetickými zákonnými konštrukciami bez opory vo vykonanom dokazovaní. Skutočnosť, že v priebehu trestného stíhania majú byť vykonané ďalšie procesné úkony, ako napríklad výsluchy svedkov na hlavnom pojednávaní, sama osebe neznamená, že obvinený bude na nich pôsobiť, resp. inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné konanie.

41. Ústavný súd nevyklučuje trvanie dôvodov kolúznej väzby v priebehu súdnej časti trestného konania, avšak len vtedy, ak z procesne vykonaného dokazovania vyplynuli konkrétne skutkové okolnosti, ktoré taký procesný postup odôvodňujú, a zároveň ak jej trvanie po podaní obžaloby zodpovedá požiadavke proporcionality zásahov do základných práv a slobôd.

42. Aj napriek všeobecným východiskám uvedeným v bodoch 38 až 41 odôvodnenia tohto nálezu pozornosti ústavného súdu neuniklo, že v konkrétnom prípade sťažovateľa najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol o potrebe predĺženia základnej lehoty väzby pre účely prípravného konania, a preto sa ústavný súd jej dôvodnosťou vo vzťahu k súdnej časti trestného konania ani zaoberať nemohol. Uvedené by ústavnému súdu prináležalo až vtedy, ak by sťažovateľom napadnuté rozhodnutie spočívalo napr. v ponechaní obvineného vo väzbe po podaní obžaloby v rámci postupu podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku.

43. Ústavný súd reflektuje okolnosť, že o odlišnú situáciu môže ísť v prípade už dokonanej kolúzie (s čím aktuálne počíta § 71 ods. 9 Trestného poriadku), keď potreba zosilňovania dôvodu väzby neplatí v primárnej podobe tejto tézy, a väzba v takom prípade nie je obmedzená podľa § 76 ods. 8 Trestného poriadku (čo odráža aj ochranu pred ovplyvňovaním dokazovania v súdnom konaní). V prejednávanej veci však nie je otázka dokonanej kolúzie (bod 19 tohto odôvodnenia) jednoznačná, preto sú relevantné závery ústavného súdu v podobe uvedenej v nasledujúcich dvoch bodoch tohto odôvodnenia.

44. Ústavný súd dospel k záveru, že konkrétne skutkové okolnosti, ktorými najvyšší súd odôvodnil kolúznu väzbu sťažovateľa a ktoré spočívali v tom, že sťažovateľ mal [REDAKOVANÉ] opakovane varovať, že je predmetom záujmu orgánov činných v trestnom konaní, a taktiež sa mal svedka [REDAKOVANÉ] a svedka [REDAKOVANÉ] opýtať, či proti nemu títo vypovedajú, odôvodňujú dostatočne špecificky väzbu sťažovateľa v štádiu prípravného konania v súlade s podstatou a účelom jeho práva na osobnú slobodu, resp. práva na slobodu a bezpečnosť. Dôvodnou obavou, že obvinený bude pôsobiť na svedkov, znalcov alebo spoluobvinených, sa rozumie nielen priama snaha obvineného ovplyvniť tieto osoby, aby vypovedali v rozpore so skutočnosťou, a tým spôsobili nesprávne zistenie skutkového stavu v konkrétnej trestnej veci, ale

tiež akékoľvek ďalšie konanie ovplyvneného, ktoré je objektívne spôsobilé porušiť dispozíciu predpokladanú § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

45. Objasňovaním skutočností závažných pre trestné stíhanie je dokazovanie skutočností uvedených v § 119 ods. 1 Trestného poriadku. Tieto skutočnosti musia mať pre trestné stíhanie podstatný význam najmä z hľadiska posúdenia viny, trestu, resp. výroku o náhrade škody. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že skutkové okolnosti spôsobilé odôvodniť vzatie obvineného do kolúznej väzby v prípade osôb, ktoré vykonávajú štátnu službu v tzv. ozbrojených zboroch, osobitne v prostredí orgánov činných v trestnom konaní, musia byť vždy interpretované aj v nadväznosti na skúsenosti takejto osoby z uvedeného prostredia. Inými slovami povedané, medziľudskú komunikáciu nemožno posudzovať iba výlučne v nadväznosti na jej obsah, ale tiež v nadväznosti na pracovné, resp. sociálne postavenie jej účastníkov. Ak taká komunikácia prebieha výlučne medzi osobami znalými procesu odhaľovania, objasňovania a rozhodovania o trestných činoch (trestného konania), je potrebné dôvodnú obavu z naplnenia deklarovaného väzobného dôvodu posudzovať extenzívnejšie, a to najmä preto, lebo dané osoby – sťažovateľ a nevyvímajúc – si v rámci vzájomnej komunikácie museli byť vedomé toho, čo v sebe zahŕňa „záujem“ orgánov činných v trestnom konaní, resp. aké hmotnoprávne alebo procesné konzekvencie v sebe zahŕňa výpoveď svedka v neprospech osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a ako je potrebné postupovať na účely eliminácie rizík spojených s ich operatívnym rozpracovaním, resp. samotným vyšetrovaním ich trestnej činnosti. V naznačenom význame je potrebné na preukázané aktivity sťažovateľa vo vzťahu k trom menovaným svedkom nazerať ako na rozporné s § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, čo vo vzťahu k dôvodu jeho kolúznej väzby determinuje nielen zákonnosť, ale tiež ústavnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

46. Existenciu dôvodu pokračovacej väzby najvyšší súd v rámci napadnutého uznesenia deklaroval tým, že sťažovateľ je v prebiehajúcom trestnom konaní stíhaný pre dva skutky rovnakého charakteru, pričom mu bolo (v iných trestných konaniach) vznesené obvinenie aj pre ďalšie trestné činy, a to konkrétne obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti a pokračovací obzvlášť závažný zločin vydierania v jednočinnom súbehu s prečinom zneužívania právomocí verejného činiteľa. Podľa názoru najvyššieho súdu tieto okolnosti vo svojom súhrne predstavovali tie konkrétne skutočnosti, ktoré obavu z možného pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľom odôvodňovali. Ústavný súd nevidel taký ústavne relevantný argument sťažovateľa, ktorý by bol spôsobilý indikovať iný záver než ten, že aj dôvod pokračovacej väzby sťažovateľa bol zo strany všeobecného súdu objektivizovaný a konštatovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, a teda v konečnom dôsledku aj s obsahom označeného základného práva na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť. Skutočnosť, že najvyšší súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia nevysporiadal s tým, že sťažovateľ má pozastavený výkon svojej funkcie, nemohla byť pričítaná v prospech sťažovateľa, keďže konkrétne okolnosti uvedené v tomto bode odôvodnenia nálezu deklarujú dôvod preventívnej väzby bez ohľadu na súčasné pracovné alebo funkčné zaradenie sťažovateľa. Osobitne je pritom potrebné zohľadniť skutočnosť, že niektoré trestné činy, pre ktoré je sťažovateľ stíhaný, bezprostredne nesúvisia s výkonom jeho štátnej služby.

47. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti a taktiež zo systematiky odôvodnenia napadnutého uznesenia, je zřejmé, že kým najvyšší súd potrebou vykonania ďalších procesných úkonov spočívajúcich v potrebe konfrontácií medzi sťažovateľom a už uvedenými svedkami odôvodňoval splnenie kvalifikovaných väzobných podmienok vyplývajúcich z § 76 ods. 3 Trestného poriadku,

sťažovateľ tým argumentoval výlučne vo vzťahu k nenaplneniu kolúzneho dôvodu väzby ako jej druhej základnej materiálnej podmienky vyplývajúcej z § 71 ods. 1 Trestného poriadku. Z týchto dôvodov sa nemohol ústavný súd stotožniť s námietkami uvádzanými v bodoch 12, 14 a 15, keďže tieto námietky sú, ako to napokon uviedol aj najvyšší súd vo svojom vyjadrení, vytrhnuté z kontextu odôvodnenia napadnutého uznesenia, keďže prostredníctvom nich nebola deklarovaná existencia kolúzneho dôvodu väzby, ale nemožnosť skončenia prípravného konania v rámci trvania základnej lehoty väzby sťažovateľa.

48. V nadväznosti na dôvody formulované ústavným súdom v bodoch 42 až 46 odôvodnenia tohto nálezu dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľom namietaným postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu označených základných práv vyplývajúcich z ústavy a práv vyplývajúcich z dohovoru v ich materiálnom zmysle. V načrtnutých súvislostiach ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd pred vydaním napadnutého rozhodnutia dodržal všetky procesné normy upravujúce priebeh rozhodovania o sťažnosti proti uzneseniu o predĺžení základnej lehoty väzby obvineného v prípravnom konaní, pričom materiálne podmienky väzby, osobitne existenciu deklarováných väzobných dôvodov vyhodnotil a odôvodnil nielen preskúmateľne, ale tiež v súlade s ústavnoprávnou udržateľnosťou interpretácie a následnej aplikácie príslušných trestno-procesných noriem, a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovел.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu